

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 235/2025-9

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Inprega, a.s.**, Karpatské námestie 10A, Bratislava, IČO 47 811 498, zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kostrejom, Cyrila a Metoda 3, Michalovce, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/12/2024 z 23. januára 2025 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. marca 2025 domáha zrušenia rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 5Cdo/12/2024 z 23. januára 2025 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a vrátenia mu veci na ďalšie konanie, a to bez výslovného uvedenia porušenia konkrétneho základného práva alebo slobody vyplývajúcich z Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) alebo z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, najvyšším súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že v spore sťažovateľky – vlastníčky pozemku v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], na ktorú [REDAKOVANÉ] postúpil pohľadávku z titulu nezaplatenej náhrady za užívanie pozemkov v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] za obdobie od 25. júna 2013 do 25. júna 2016 (žalobkyne), proti [REDAKOVANÉ] – vlastníkovi pozemných komunikácií sčasti vybudovaných na týchto pozemkoch (ďalej len „žalovaný“) – o zaplatenie sumy 11 839,80 eur s príslušenstvom ako odplaty za vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2009 (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“), Okresný súd Michalovce (ďalej len „okresný súd“), vychádzajúc zo znaleckého posudku, ktorého vypracovaním poveril znalca [REDAKOVANÉ]

██████████, rozsudkom č. k. 5C/246/2016-471 z 29. novembra 2021 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke 706,21 eur s 5,05 % ročným úrokom z omeškania od 7. novembra 2016 do zaplatenia; vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Na základe odvolaní oboch strán sporu Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 11Co/32/2022-593 z 10. mája 2023 rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny [§ 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], pričom konštatoval, že *„Finančná náhrada za vznik vecného bremena v danom prípade je... opakujúcou sa náhradou. Nepochybne vlastníkovi pozemku náhrada za nútené obmedzenie vlastníckeho práva patrí v zmysle ochrany základných práv a slobôd a teda základného práva vlastníť a užívať majetok.“*

3. Dovolanie sťažovateľky, v ktorom vyslovila nesúhlas s hodnotou predmetných pozemkov určenou uvedeným znalcom *„odvíjajúcou sa z cien iných obdobných zastavaných pozemkov pozemnými komunikáciami“*, najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol ako nedôvodné (§ 448 CSP), keďže napadnuté konanie nebolo postihnuté závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a závery konajúcich súdov neboli svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. S poukazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/175/2019 z 27. apríla 2022, v ktorom riešil niektoré otázky výkladu zákona č. 66/2009 Z. z., sa najvyšší súd nestotožnil ani s názorom sťažovateľky o odklone krajského súdu pri riešení otázky výšky náhrady za dotknuté vecné bremená. Z uvedeného rozhodnutia totiž vyplýva, že súdna prax dovolacieho súdu sa ustálila v názore, že *„nárok na náhradu za vecné bremeno vzniknuté zo zákona patrí a táto náhrada je jednorazová a patrí iba tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona (pričom tieto rozhodnutia prešli aj testom ústavnosti)... tým, že zákonodarca vznikom zákonného vecného bremena legalizoval v § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z. z. užívanie pozemkov, na ktorých sa nachádzajú stavby vymedzené v § 1 ods. 1, 2 zák. č. 66/2009 Z. z., užívanie pozemku žalobcu žalovaným teda nadobudlo právny základ a nedochádza k jeho užívaniu bez právneho dôvodu, kedy by bol daný zákonný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia rovnajúcemu sa obvyklému nájomnému za prenájom porovnateľných pozemkov.“*

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] tvrdí, že konaní pred všeobecnými súdmi neustále poukazovala na princíp nadradenosti ústavy ako normy vyššej právnej sily nad zákonom, teda na to, že výklad § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. musí byť v súlade s čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, ako aj s nálezmi ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 38/95, sp. zn. PL. ÚS 4/00 a sp. zn. PL. ÚS 22/06, v ktorých sa zaoberal ich výkladom. To znamená, že ak dosiaľ žiaden orgán štátu svojím rozhodnutím neobmedzil vlastnícke právo vlastníkov predmetných pozemkov, tieto nemôžu byť zaťažené zákonným vecným bremenom a sťažovateľke musí byť opakovane priznaná náhrada za ich užívanie žalovaným. Inými slovami, pokiaľ ustanovenia § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z. platia, je potrebný ich materiálny výklad, v zmysle ktorého sa na predmetné pozemky hľadí ako vecným bremenom nedotknuté, a kým na nich stojí stavba, je potrebné

sťažovateľke priznať primeranú náhradu podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení podľa starších rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/8/2009 a sp. zn. 1Cdo/91/2010. Na tieto argumenty ani na otázku, prečo vo veci konajúce súdy uprednostnili znalecký posudok znalca [REDAKOVANÉ] pred ďalšími dvoma súkromnoznanleckými posudkami, ktoré určovali vyššiu odplatu za vecné bremeno, sťažovateľka nedostala žiadnu odpoveď. Nezákonným a arbitrárnym rozhodnutím najvyššieho súdu tak dochádza k úbytku majetku sťažovateľky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavná sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje ústavný prostriedok priameho prístupu fyzických osôb a právnických osôb k ochrane ústavnosti poskytovanej ústavným súdom vo vzťahu k základným ľudským právam a slobodám (IV. ÚS 84/2010). Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završujú najvyšší súd a Najvyšší správny súd Slovenskej republiky a že ústavná sťažnosť nie je opravným prostriedkom. Ústavný súd nemá právomoc preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, a to nielen ich výrokovú časť, ale ani odôvodnenie rozhodnutia. Nemá teda oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo zisteného skutkového stavu vyvodil (m. m. II. ÚS 1/95, či sp. zn. II. ÚS 21/96). Výsledok konania pred všeobecnými súdmi môže byť preskúmaný ústavným súdom výhradne z hľadiska ochrany ústavou zaručených základných práv a slobôd, ktoré neboli rešpektované ostatnými orgánmi verejnej moci [I. ÚS 360/2018 (R 83/2018)].

6. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a právnych názorov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

7. O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam [III. ÚS 264/05 (ZNaU 100/2005)].

8. Zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1, 2 a § 123 ods. 1 zákona o ústavnom súde) explicitne vyplýva a ústavný súd to v rámci svojej judikatúry opakovane pripomína, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, ktorých vyslovenia porušenia sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo, t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu, a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy (IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08 či III. ÚS 100/2018). Odôvodnenie návrhu (ústavnej sťažnosti) ako zákonom predpísaná náležitosť je pritom kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. V závislosti od spôsobu rozhodnutia, aký zákon umožňuje, je sťažovateľ povinný jasne, zrozumiteľne a presne formulovať návrh na rozhodnutie vo veci samej napr. v danej veci tak,

že musí presne uviesť, porušenie akých svojich ústavných práv požaduje vysloviť a zrušenia ktorých rozhodnutí či opatrení sa domáha.

9. Neoddeliteľnou podstatnou náležitosťou ústavnej sťažnosti je aj návrh na rozhodnutie ústavného súdu (sťažnostný návrh – tzv. petit), ktorý v spojení s odôvodnením ústavnej sťažnosti musí byť vymedzený jasne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby bolo možné jednoznačne určiť hranice ústavného prieskumu a východisko pre rozhodnutie ústavného súdu o danej veci. Sťažnostný návrh predstavuje výrok rozhodnutia ústavného súdu, ktorého vydania sa sťažovateľ domáha.

10. Ústavný súd je viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 alebo § 131a neustanovujú inak (§ 45 zákona o ústavnom súde). To znamená, že zásadne môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05). Tvrdenie o porušení iných práv, resp. iným subjektom uvedeným v odôvodnení sťažnosti mimo petit návrhu, ústavný súd považuje iba za súčasť argumentácie (III. ÚS 443/2017).

11. Ústavný súd, akceptujúc autonómiu vôle navrhovateľov (sťažovateľov), ak zákon o ústavnom súde vyslovene neuvedie inak, nemá možnosť rozhodovať *ultra petitum* a rozširovať individuálnu ochranu ústavnosti nad rámec, ktorý navrhovatelia požadujú (navrhujú). Taká možnosť tu nie je ani v prípade, že by zo skutkového stavu opísaného v návrhu na začatie konania vyplývali porušenia ďalších článkov ústavy alebo medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách podľa čl. 7 ods. 5 ústavy. Bez aktívneho prístupu navrhovateľov ústavný súd zásadne nie je oprávnený ani povinný prijímať výroky, ktorých sa navrhovatelia v petite nedomáhali, hoci by sa javili ako účinný prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd. Preto treba za osobitne dôležitú považovať náležitosť návrhu spočívajúcu v tom, že navrhovateľ musí uviesť, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (m. m. III. ÚS 419/2018).

12. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom tohto návrhu, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Takto vymedzený rozsah prieskumu ústavného súdu môže byť vo výnimočných okolnostiach modifikovaný (zvyčajne rozšírený) dôvodmi ústavnej sťažnosti (tak ako to *expressis verbis* vyplýva z § 45 zákona o ústavnom súde; pozn.), z ktorých ale musí zrozumiteľne vyplývať nespochybniteľný záujem sťažovateľa podrobiť ústavnoprávnemu prieskumu konkrétne a adresne vymedzené rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah (vymedzený predmetom, subjektom a inými, najmä časovými súvislosťami), na čo musí nevyhnutne vecne nadväzovať aj pregnantná súvzťažná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa. Jedine za kumulatívneho splnenia týchto podmienok je tak potom možné prekročiť petit ústavnej sťažnosti pri rešpektovaní ontologickej podstaty tohto ústavného inštitútu, potierajúc pritom prehnanú ústavnoprávnu solemnitu, ktorej dôsledky by mohli ohroziť materiálnu ochranu sťažovateľových základných práv a slobôd [I. ÚS 514/2020 (ZNaU 84/2020)]. O taký prípad však v danej veci nejde.

13. Ako bolo uvedené v bode 1, sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou domáha výslovne „iba“ zrušenia rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/12/2024 z 23. januára 2025 a vrátenia mu veci na ďalšie konanie, a to bez výslovného uvedenia porušenia konkrétneho základného práva alebo

slobody vyplývajúcej z ústavy alebo z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, najvyšším súdom.

14. V nadväznosti na bod 8 odôvodnenia tohto uznesenia nemožno ponechať stranou, že z celého obsahu ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti konkrétnych právnych dôvodov, pre ktoré malo podľa nej dôjsť k porušeniu jej základných práv a slobôd [§ 43 ods. 1 v spojení s § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], je zjavné, že spĺňa iba veľmi vzdialene hraničné kritériá, ktoré zákon o ústavnom súde predpisuje pre osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti. Ústavná sťažnosť len veľmi plytko opisuje napádaný postup najvyššieho súdu, ústavnoprávna argumentácia je viac ako minimálna. Za tú pritom nie je možné považovať označenie článkov ústavy, ktoré mali byť podľa sťažovateľky porušené, a rovnako ani ich citáciu resp. parafrázovanie. Práve a najmä táto skutočnosť (t. j. kvalifikovaná právna argumentácia týkajúca sa tvrdeného porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa) je jedným z hlavných dôvodov povinného právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom. Nedostatok odôvodnenia pritom ústavný súd považuje za nedostatok kľúčovej povahy, a preto ani nevyzýva na jeho odstránenie podľa § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde, keďže tento postup je aktuálny v prípade nedostatkov formálnej povahy, nie však samotnej podstaty ústavnej sťažnosti (m. m. I. ÚS 155/2019, I. ÚS 230/2022). Navyše, z rozhodovacej činnosti ústavného súdu (IV. ÚS 98/2020 a III. ÚS 143/2023) pritom vyplýva, že sťažovateľke je známa povinnosť naformulovať petit ústavnej sťažnosti v súlade s § 133 ods. 1 až 3 zákona o ústavnom súde.

15. To všetko vedie ústavný súd k záveru o nutnosti odmietnuť ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

16. Napriek uvedenému ústavný súd považuje za žiaduce k námietkam sťažovateľky dodať, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti. Nerozhoduje v predmetnej (civilnosporovej) veci (nerieši „kauzu“), ale posudzuje „len“ ústavnú udržateľnosť napadnutého rozhodnutia. Ak by aj sám dospel (pri riešení na úrovni zákona) k odlišným záverom, nie je to dôvod na zrušenie ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia, ak subjekt rozhodovania odôvodnil svoje závery dostatočnými a bez zjavného excusu produkovanými úvahami na svojej, teda zákonnej alebo podzákonnej úrovni.

17. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názormi všeobecných súdov nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutých rozhodnutí. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán vrátane ich dôvodov a námietok. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) totiž nepatrí právo sporových strán dožadovať sa nimi navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré sporová strana predkladá (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 284/08).

18. Nad rámec uvedeného ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka bez bližšej špecifikácie charakteru stavieb postavených na pozemkoch v jej vlastníctve a spôsobu nadobudnutia týchto

stavieb žalovaným sa mylne domnieva, že úspešnosť podanej žaloby „stála“ na aplikácii zákonných noriem (§ 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z.) všeobecnými súdmi v súlade s čl. 20 ods. 4 ústavy a uprednostnení takého súdnoznaleckého posudku, ktorý určoval najvyššiu odplatu za vecné bremeno. Vo vzťahu k zákonnému vecnému bremenu podľa zákona č. 66/2009 Z. z. nemožno automaticky aplikovať závery ústavného súdu vyjadrené v nálezoch sp. zn. PL. ÚS 38/95, sp. zn. PL. ÚS 4/00 a sp. zn. PL. ÚS 22/06 vydaných v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy, keďže nimi vyslovil nesúlad iných zákonov s ústavou a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, nesúvisiacich s právnou vecou sťažovateľky. Vo vzťahu k zákonnému vecnému bremenu podľa zákona č. 66/2009 Z. z. nemožno automaticky aplikovať (ani) závery ústavného súdu vyjadrené v náleze sp. zn. PL. ÚS 42/2015 z 12. októbra 2016 vydanom v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy [uznesenie ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 514/2023 z 28. septembra 2023 (ZNaU 87/2023)].

19. Z uvedeného vyplýva, že aj pri vecnom posúdení by ústavný súd musel ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, keďže úlohou ústavného súdu nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01, I. ÚS 116/2021). Medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré sťažovateľka spomína v dôvodoch ústavnej sťažnosti, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. apríla 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu